

॥ अंतरी पेटवू ज्ञानज्योत ॥



Grade - A

NAAC Re - Accredited

कवयित्री बहिणाबाई चौधरी  
उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव

विज्ञान व तंत्रज्ञान विद्याशाखा

Choice Based Credit System

द्वितीय वर्ष विज्ञान

Ability Enhancement Compulsory Course (AECC)

मराठी

सत्र तिसरे व चौथे

(जून २०१९ पासून लागू)

AECC: मराठी

कथा आणि उपयोजित लेखन

(श्रेयांक: दोन)

सत्र तिसरे

AECC 1: विज्ञान कथा आणि नोंद लेखन

सत्र चौथे

AECC 2: विनोदी कथा आणि विज्ञानपर लेखन

कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव  
विज्ञान व तंत्रज्ञान विद्याशाखा

Choice Based Credit System

द्वितीय वर्ष विज्ञान

Ability Enhancement Compulsory Course (AECC)

मराठी

सत्र तिसरे व चौथे

(जून २०१९ पासून लागू)

अभ्यासपत्रिका	शीर्षक	सत्र	सत्रानुसार शीर्षक	श्रेयांक
AECC मराठी	कथा आणि उपयोजित लेखन	तिसरे AECC 1	विज्ञान कथा आणि नोंद लेखन	02
		चौथे AECC 2	विनोदी कथा आणि विज्ञानपर लेखन	02

कवयित्री बहिणाबाई चौधरी उत्तर महाराष्ट्र विद्यापीठ, जळगाव  
विज्ञान व तंत्रज्ञान विद्याशाखा

**Choice Based Credit System**

**द्वितीय वर्ष विज्ञान**

**Ability Enhancement Compulsory Course (AECC)**

**मराठी**

**सत्र तिसरे व चौथे**

**(जून २०१९ पासून लागू)**

**AECC: मराठी**

**कथा आणि उपयोजित लेखन**

**(श्रेयांक: दोन)**

• **अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे-**

१. विज्ञान कथा या कथाप्रकाराचा परिचय करून देणे.
२. विनोदी कथा या कथाप्रकाराचा परिचय करून देणे.
३. विज्ञानाच्या क्षेत्रातील विविध विषयांबाबत मराठीतून लेखन करण्यास प्रोत्साहित करणे.
४. वैज्ञानिक संज्ञा-संकल्पनांबाबत विज्ञान कोशासाठी नोंद लेखन करण्याचे तंत्र आत्मसात करणे.
५. विज्ञानाच्या क्षेत्रातील विविध विषयांवर लोकोपयोगी लेखन करण्याचे कौशल्य जाणून घेणे.
६. वैज्ञानिक दृष्टिकोन विकसित करण्यास साहाय्यभूत ठरणे.

सत्र तिसरे

AECC 1: विज्ञान कथा आणि नोंद लेखन

• घटक विश्लेषण-

घटक क्र.	घटक	श्रेयांक	घड्याळी तासिका
१.	<b>विज्ञान कथा: स्वरूप व वैशिष्ट्ये</b>	<b>01</b>	<b>15</b>
	१.१ विज्ञान कथेचे स्वरूप		
	१.२ विज्ञान कथेची वैशिष्ट्ये		
	१.३ 'कथारंग' (संपादन: मराठी अभ्यासमंडळ) या पुस्तकातील निवडक विज्ञान कथांचा अभ्यास (कथानक, व्यक्तिचित्रण, वैज्ञानिकता व काल्पनिकता, संवाद व भाषाशैली आदी मुद्यांच्या आधारे पुढील कथांचा अभ्यास)		
	१.३.१ 'डिलिव्हरी' – बाळ फोंडके		
	१.३.२ 'महात्मा' – लक्ष्मण लोंढे		
	१.३.३ 'विठू विठू पोपट' – सुबोध जावडेकर		
	१.३.४ 'मम्मी रोबो' – रेखा बैजल		
२.	<b>विज्ञानविषयक नोंद लेखन (प्रात्यक्षिक)</b>	<b>01</b>	<b>15</b>
	२.१ विज्ञानकोश, विश्वकोश, विकिपीडिया यांबाबत विद्यार्थ्यांना माहिती द्यावी. त्यांचे स्वरूप, त्यांची मांडणी आणि त्यांमध्ये केलेल्या नोंदी यांबाबत विद्यार्थ्यांना अवगत करावे.	<b>01 Credit of Practical = 02 Credits</b>	<b>30</b>
	२.२ प्रत्येक विद्यार्थ्याला विज्ञानाच्या क्षेत्रातील संज्ञा वा संकल्पना यांची निवड करून त्यांबाबत माहिती गोळा करण्यास सांगावे.		
	२.३ निवडलेली वैज्ञानिक संज्ञा वा संकल्पना यांबाबत नोंद लेखन करण्यास सांगावे. (नोंद लेखन करणे म्हणजे त्या संज्ञा वा संकल्पनेचा मराठीतून परिचय करून देणे. तसेच ती संज्ञा वा संकल्पना स्पष्ट करणे वा तिचे स्वरूप उलगडून दाखविणे. त्यासाठी विवेचनासोबतच आकृती, तक्ते, चित्रे यांचाही वापर करता येईल.)		
	२.४ नोंद लेखन करताना वस्तुनिष्ठपणे वैज्ञानिक संज्ञा वा संकल्पना यांबाबत लिहावे. लेखन मुद्देसूद आणि सोप्या मराठीत असावे.		
	२.५ प्रत्येक विद्यार्थ्याकडून किमान दोन नोंदीचे लेखन करून घ्यावे.		
	<b>एकूण श्रेयांक व घड्याळी तासिका</b>	<b>02 (03)</b>	<b>30 (45)</b>

सत्र तिसरे

AECC 2: विनोदी कथा आणि विज्ञानपर लेखन

• घटक विश्लेषण-

घटक क्र.	घटक	श्रेयांक	घड्याळी तासिका		
१.	<b>विनोदी कथा: स्वरूप व वैशिष्ट्ये</b>	<b>01</b>	<b>15</b>		
	१.१ विनोदी कथेचे स्वरूप				
	१.२ विनोदी कथेची वैशिष्ट्ये				
	१.३ 'कथारंग' (संपादन: मराठी अभ्यासमंडळ) या पुस्तकातील निवडक विनोदी कथांचा अभ्यास (कथानक, व्यक्तिचित्रण, विनोदाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये, संवाद व भाषाशैली आदी मुद्यांच्या आधारे पुढील कथांचा अभ्यास)				
	१.३.१ 'गुंड्याभाऊचे दुखणे' – चिं. वि. जोशी				
	१.३.२ 'नाटक' – शंकर पाटील				
	१.३.३ 'म्हैस' – पु. ल. देशपांडे				
	१.३.४ 'शोध: द सर्च' – मंगला गोडबोले				
२.	<b>विज्ञानपर लेखन (प्रात्यक्षिक)</b>	<b>01</b>	<b>15</b>		
	२.१ दैनंदिन जीवनातील विज्ञानाचे महत्त्व स्पष्ट करावे. विज्ञानाचा संबंध सामान्य माणसाच्या जगण्यातील कोणकोणत्या बाबींशी येतो याबाबत विचार करण्यास प्रवृत्त करावे. विज्ञानाने निर्माण केलेल्या असंख्य गोष्टींचे मानवी जीवनावर होणारे चांगले-वाईट परिणाम लक्षात आणून द्यावेत. अशा परिणामांची साधकबाधक चर्चा करावी.			<b>01</b> <b>Credit</b> <b>of</b> <b>Practic</b> <b>al = 02</b> <b>Credits</b>	<b>30</b>
	२.२ सामाजिकदृष्ट्या महत्त्वाच्या (उपकारक व अपायकारक अशा दोन्ही अंगांनी) अशा विज्ञानाच्या क्षेत्रातील बाबींची एक यादी तयार करावी. (उदाहरणार्थ, 'मोबाईलचे मानवी जीवनावरील चांगले-वाईट परिणाम', 'पृथ्वीचे वाढते तापमान', 'ओझोन', 'प्रदूषण', 'सरगेट मदर', 'क्लोनिंग', 'अंधश्रद्धा' आदी) त्यातून विषयाची निवड करून त्याबाबत माहिती गोळा करण्यास विद्यार्थ्यांना सांगावे.				
२.३ निवडलेल्या विषयावर विज्ञानपर लघुलेख लिहिण्यास विद्यार्थ्यांना सांगावे. (विज्ञानपर लेखन करणे म्हणजे विज्ञानामुळे मानवी जीवनात झालेल्या चांगल्या-वाईट बदलांबाबत लिहिणे. मानवी जीवनातील प्रश्न विज्ञानाने कसे सोडवले आणि विज्ञानाने मानवी जीवनात नवीन प्रश्न कसे निर्माण केले याबाबत विवेचन					

	येथे अपेक्षित आहे.)		
	२.४ विज्ञानपर लेखन हे विविध विषयांमागील विज्ञान उलगाडण्यासाठी केले जाते. मानवी जीवनावरील विज्ञानाच्या परिणामांची चर्चा त्यात केली जाते. ते एकप्रकारे विज्ञानविषयक लोकप्रिय लेखन असते. त्यामुळे सोप्या भाषेतून परिचयाची उदाहरणे देऊन, त्यांची व्यावहारिक उपयुक्तता स्पष्ट करून आणि त्यातून निर्माण झालेल्या प्रश्नांची चर्चा करून ते लेखन करावे.		
	२.५ प्रत्येक विद्यार्थ्याकडून किमान दोन विज्ञानपर लघुलेखांचे लेखन करून घ्यावे.		
	<b>एकूण श्रेयांक व घड्याळी तासिका</b>	<b>02 (03)</b>	<b>30 (45)</b>

### ● संदर्भसाहित्य-

१. विज्ञान साहित्य आणि संकल्पना — संपादक: व.दि. कुलकर्णी, निरंजन घाटे
२. मराठी विज्ञान साहित्य — संपादक: म. सु. पगारे
३. विज्ञान साहित्य (लेख), जयंत नारळीकर, मराठी वाङ्मयातील नवीन प्रवाह — संपादक: शरणकुमार लिंबाळे
४. मराठी विज्ञान साहित्य: समीक्षा व संशोधन — फुला बागुल
५. विज्ञानकथा विशेषांक, महाराष्ट्र साहित्य पत्रिका, ऑक्टोबर ते डिसेंबर २००६
६. प्रास्ताविक, 'यक्षाची देणगी' - जयंत नारळीकर
७. प्रस्तावना, अरुण साधू, 'वामनाचे चौथे पाऊल' - सुबोध जावडेकर
८. 'मराठी विज्ञान कथेची शतसंवत्सरी' (लेख), निरंजन घाटे, लोकसत्ता, १४ एप्रिल २०१६
९. विज्ञान साहित्याची दोनशे वर्षे (लेख), निरंजन घाटे, महाराष्ट्र टाईम्स, २८ एप्रिल २०१८
१०. विज्ञान साहित्याची उपयुक्तता, फुला बागुल, आमची श्रीवाणी, फेब्रुवारी २०११
११. मराठीतील विज्ञानविषयक लेखन, खंड पहिला व दुसरा—संपादक: अ. पां. देशपांडे, विवेक पाटकर
१२. शास्त्रीय परिभाषा कोश — यशवंत रामकृष्ण दाते, वरद, पुणे
१३. कोशवाङ्मय विचार आणि व्यवहार — सदाशिव देव
१४. कोश व सूची वाङ्मय: स्वरूप व साध्य — सरोजिनी वैद्य व इतर
१५. विज्ञान संकल्पना कोश — रा. वि. सोवनी
१६. विनोद: तत्त्व आणि स्वरूप — गो. मा. पवार
१७. मराठी विनोद: विविध आविष्काररूपे — गो. मा. पवार
१८. हास्यविनोद मीमांसा — न. चिं. केळकर
१९. मराठी विनोद — उषा दा. कुलकर्णी
२०. साहित्याचे मानदंड — गंगाधर गाडगीळ
२१. 'विनोदाचे व्याकरण' (लेख), आवडनिवड - स. गं. मालशे

२२. प्रस्तावना, हास्यचिंतामणी – चिं. वि. जोशी  
 २३. प्रस्तावना, निवडक शंकर पाटील – वा. ल. कुलकर्णी  
 २४. नवकथाकार शंकर पाटील – नागनाथ कोत्तापल्ले  
 २५. निवडक पु. ल.: एक आकलन – मदन कुलकर्णी  
 २६. 'मराठी विनोदाची परंपरा आणि पु. ल.' (लेख), स. गं. मालशे, ललित, पु. ल.  
 देशपांडे गौरवांक, जानेवारी १९७५  
 २७. मंगला गोडबोले यांच्या निवडक कथा – संपादन: वंदना बोकील कुलकर्णी  
 २८. [www.mavimumbai.org](http://www.mavimumbai.org) (मराठी विज्ञान परिषदेचे संकेतस्थळ)  
 २९. [www.marathivishwakosh.maharashtra.gov.in](http://www.marathivishwakosh.maharashtra.gov.in) (मराठी विश्वकोशाचे संकेतस्थळ)

अंतर्गत परीक्षा	प्रात्यक्षिक लेखन	20 गुण
	मौखिक परीक्षा	15 गुण
	वर्गातील उपस्थिती व वर्तन	05 गुण
	एकूण	40 गुण

### विद्यापीठ परीक्षेच्या प्रश्नपत्रिकेचे स्वरूप (एकूण गुण साठ)

प्रश्न क्र.	प्रश्नांचे स्वरूप	गुण
प्रश्न क्र. 1 अ)	योग्य पर्याय निवडा. (आठपैकी सहा)	06
प्रश्न क्र. 1 ब)	एका वाक्यात उत्तरे लिहा. (आठपैकी सहा)	06
प्रश्न क्र. 2	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चारपैकी तीन)	12
प्रश्न क्र. 1 अ)	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (पाचपैकी चार)	12
प्रश्न क्र. 1 अ)	दीर्घोत्तरी प्रश्न (दोनपैकी एक)	12
प्रश्न क्र. 1 अ)	टीपा लिहा. (तीनपैकी दोन)	12

- प्रत्येक सत्राच्या विद्यापीठ परीक्षेच्या प्रश्नपत्रिकेत अभ्यासक्रमातील दोन्ही घटकांवर प्रश्न विचारले जातील.

द्वितीय वर्ष विज्ञान	
२०१७-२०१८	२०१९-२०२० CBCS
सत्र तिसरे स्वप्न आणि सत्य – वि. स. खांडेकर सत्र चौथे प्रेमाच्या गावा जावे – वसंत कानेटकर	Ability Enhancement Compulsory Course (AECC) मराठी (श्रेयांक: दोन) सत्र तिसरे AECC 1: विज्ञान कथा आणि नोंद लेखन सत्र चौथे AECC 2: विनोदी कथा आणि विज्ञानपर लेखन